

Rainer Saks
Välisministeerium

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Teabevaldaja: Riigikontroll
Juurdepääsupiirang 30.06.2020 - 31.08.2020
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

Meie 30.06.2020 nr 2-1/80039/21

Märgukiri auditi „Riigi 2019. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Välisministeeriumi valitsemisalas

Austatud kantsler

Riigikontroll tegi riigi 2019. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid ministeeriumides ja nende valitsemisala asutustes ning Riigikantseleis, Riigikohtus ja Riigikogu Kantseleis määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjade õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses.

Tehtud töö tulemuste põhjal koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna. Ministeeriume, Riigikantseleid, Riigikohtu ja Riigikogu Kantseleid teavitatakse nende valitsemisalas tehtud audititoimingute tulemustest märgukirjaga.

Auditi käigus tegid audiitorid Välisministeeriumi valitsemisalas 2019. aasta septembrist kuni 2020. aasta juunini järgmisi audititoiminguid:

- kontrollisid valitsemisala 2019. aasta riigieelarve täitmise aruande õigsust;
- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist valdkondades nagu
 - toetuste andmine,
 - tööjõukulude arvestus,
 - majandamiskulude tegemine,
 - tehingud põhivaraga;
- kontrollisid, kas tehingute tegemisel seotud isikutega, kes on määratletud avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendis, on kinni peetud toimingupiirangust korruptsioonivastase seaduse mõistes. Sellest piirangust kinnipidamist kontrolliti ka toetuse andmise tehingute puhul.

Riigikontroll ei tuvastanud kontrollitud ulatuses olulisi puudusi eelarve kasutamises, tööjõukulude ja majandamiskulude sisekontrollisüsteemi toimimises ega raamatupidamises kajastamisel. Üksikuid probleeme tuvastati Välisministeeriumi valitsemisala põhivara investeeringute ja toetuste andmise kajastamisel.

Tehtud audititoimingute tulemusena tegi Riigikontroll tähelepaneku puuduste kohta põhivarade komponentarvestuses ja liisinguvara kasutusrendina kajastamises.

1. Komponentarvestuse rakendamine ehitusprojektide arvele võtmisel

Aastasiseste audititoimingute kohta koostatud märgukirjas tegi Riigikontroll tähelepaneku selle kohta, et Välisministeerium ei olnud Moskva saatkonnahoone raamatupidamises arvele võtmisel kasutanud komponentarvestust. Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi § 41 lõike 3 kohaselt võib põhivara arvele võtta kogumina ainult juhul, kui kogum moodustab ühesuguse kasutuseaga teriku. Riigikontrolli hinnangul sisaldab Moskva saatkonna hoone mitmeid selliseid komponente, mille kasulik eluiga ei ole võrdne hoonele algselt määratud 50 aastaga. Auditi käigus parandati hoone eluiga, määrates uueks kasutuseaks 40 aastat ning jättes vara olulisemates komponentideks jagamata, sest asutuse hinnangul on see ebamõistlikult ressursimahukas ja keeruline.

Riigikontrollile teadaolevalt teeb ministeerium lähiaastatel mitmeid investeeringuid esindushoonetesse – 2020. aasta riigieelarve seaduse seletuskirja kohaselt on aastateks 2020–2024 planeeritud ministeeriumi ja välisesinduste ehitusinvesteeringuid summas 13,9 miljonit eurot.

Riigikontroll on seisukohal, et lähtudes avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendist, asjaolust, et juhendis ei ole ette nähtud erandit, ning planeeritud investeeringute mahust, tuleb edaspidi erineva varaklassi ja kasuliku elueaga olulised komponendid arvele võtta eraldi.

Riigikontrolli hinnangul on komponentarvestuse kasutamine lihtsalt teostatav, kui lepingutes või aktides on see info erinevate oluliste komponentide maksumuste kaupa esitatud. Samuti tuleb varaobjekti arvestust alustades läbi mõelda, kuidas see valmimisel võimalikult lihtsalt nõuetekohaselt raamatupidamises kajastada. Lepingute sõlmimisel ja tööde akteerimisel on võimalik nõuda maksumuste esitamist ministeeriumile vara arvestuseks vajalikus detailsuses.

Põhivara klassifitseerimise vead põhjustavad vigu tulevaste perioodide amortisatsioonikulu kajastamisel tulemiaruanDES ja põhivara jääkväärtuse kajastamisel bilansis. Varaobjektide eraldi arvele võtmine lihtsustab hilisemate renoveerimiste korral mahakantavate varade jääkväärtuse hindamist ning uute varade arvele võtmist.

Riigikontrolli soovitus Välisministeeriumi kantslerile: rakendada ehitusprojektide arvele võtmisel komponentarvestust, lähtudes avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendist.

2. Liisinguvara kasutusrendina kajastamine

Riigikontroll tuvastas Välisministeeriumi majandamiskulude kontrolli käigus, et asutus on kasutusrendina kajastatud vara rendiperioodi lõppedes välja ostnud.

2015. aastal sõlmis Välisministeerium arvutite ostmiseks ja liisimiseks riigihanke tulemusena kasutusrendi lepingu, mille kohaselt puudus asutusel lepingu lõppemisel vara omandamise kohustus. 2019. aastal otsustas Välisministeerium arvutid välja osta, tuues põhjuseks asjaolu, et kuna asutuse eripära tõttu on arvutid kasutusel maailma erinevates paikades, oleks nende Eestisse tagasi toomine ja tagastamine ning uute arvutite rentimine või ostmine olnud majanduslikult kulukam kui vara omandamine.

Välisministeeriumi seisukoht on mõistetav. Riigikontrolli hinnangul tuleks ministeeriumil rendilepingute sõlmimisel hinnata varade väljaostmise vajadust, lähtudes varade kasutamise asukohast, ning planeerida nende varade, mis rendiperioodi lõppedes omandatakse, hankimine eelarves kapitalirendina ja kajastada raamatupidamises vastavalt.

Riigikontrolli soovitus välisministeeriumi kantslerile: eelarvestada rendiperioodi lõppedes väljaostetavate varade rendilepingud kapitalirendina ja kajastada tehingud raamatupidamises nende majanduslikust sisust lähtudes.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas tehtud soovitude kohta hiljemalt 12. augustiks 2020.

Riigikontroll tänab Välisministeeriumi valitsemisala teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest ja soovitudest on abi sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning raamatupidamisarvestuse parandamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
peakontrolör

Hanna-Marleen Penno
Hanna-Marleen.Penno@riigikontroll.ee